

ALBINA

REVISTA POPULARA

Apare în fiecare Duminică

COMITETUL DE REDACȚIE:

ION KALINDERU

P. Gârboviceanu	P. Dulfu
G. Coșbuc	V. S. Moga
G.-I P. V. Năsturel	N. Nicolaescu
Gh. Adamescu	Gr. Teodosiu
I. Otescu	C. C. F.-Tașcă

Anul XIII.

No. 23

7 Martie 1910

ALBINA

Revistă Enciclopedică Populară

Abonamentul în țară pe an lei 5 | Abonam. în străinătate pe an lei 8
" " " pe 6 luni " 3 | Un număr 15 bani.
Pentru anunțuri 1 leu linia. Mica publicitate, 5 bani cuvântul.
Manuscrisurile nepublicate se ard.

SUMARUL :

Sofia Nădejde, Semănătorul.
Artur Gorovei, Despre dovezi.
Mihail Lungianu, La stână (Sfârșit).
O. Boiu, Viața satelor.
D. Teleor, Sfaturi igienice.
G. Simionescu, Ingrijirea răsadnițelor. (Cu ilustrație).
V. S. Moga, Lucrări agricole în luna Martie.

DIN LITERATURA ROMÂNĂ :

Gh. Asachi, Broasca și boul. (Cu ilustrație).

DELA ROMÂNII DE PESTE HOTARE :

Serbările din Arad.

CRONICA :

Corpurile legiuitoare.
Moartea lui Lueger (Cu portret).
De pe Domeniile Coroanei. — Bibliografie.

ILUSTRAȚIUNI :

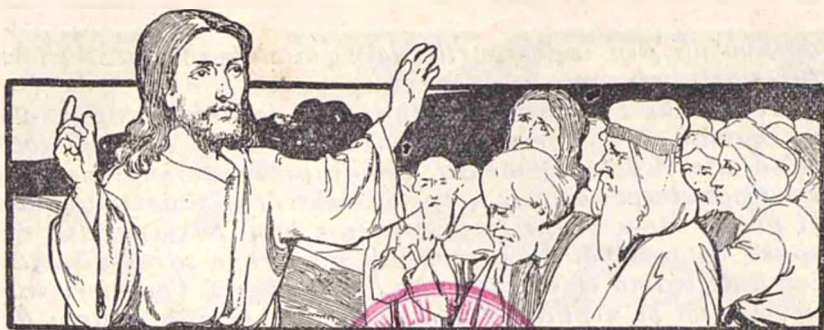
Vederea intrării palatului dela Mogoșoaia.

PAGINA GLUMEATĂ :

Stan Pățitul, Măgarul înțelept. (Cu 8 ilustrațiuni).

SUPLEMENT :

Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor No. 21
dela 7 Martie 1910.

Semănătorul.

Pentru a propăvădui binele și a face pe oameni să înțeleagă ce-i în folosul lor, a trebuit și trebuie multă bună voință ca să nu se descurajeze propăvăduitorii, văzând cum sfaturile cele mai folositoare se lovesc ca de un zid de oțel, de nepricepere, de patimi și slăbăciune omenesti. Pentru încurajarea acestei bunevoinți e bine să ne amintim și să pătrundem cât mai adânc parabola semănătorului, pe care Iisus a spus-o apostolilor săi.

«Eșit-a semănătorul să semene. Unele boabe au căzut pe piatră, și au venit păsările cerului și le-au mâncat. Altele au căzut în pământ rodnic, dar plin de mărăcini, și, crescând aceștia, le-au înnăbușit; altele, aruncate în năsip, au resărit, dar, arzindu-le soarele, s'au uscat. Iar cele ce-au căzut în pământ bun, au dat roade o sulă și-o mie».

E mare și adânc înțelesul acestei parabole. Iisus a știut că învățăturile sale nu vor prinde deodată și pretutindene, și că, pentru întemeierea binelui e nevoie de multă stăruință din partea celor ce doresc mântuirea noroadelor.

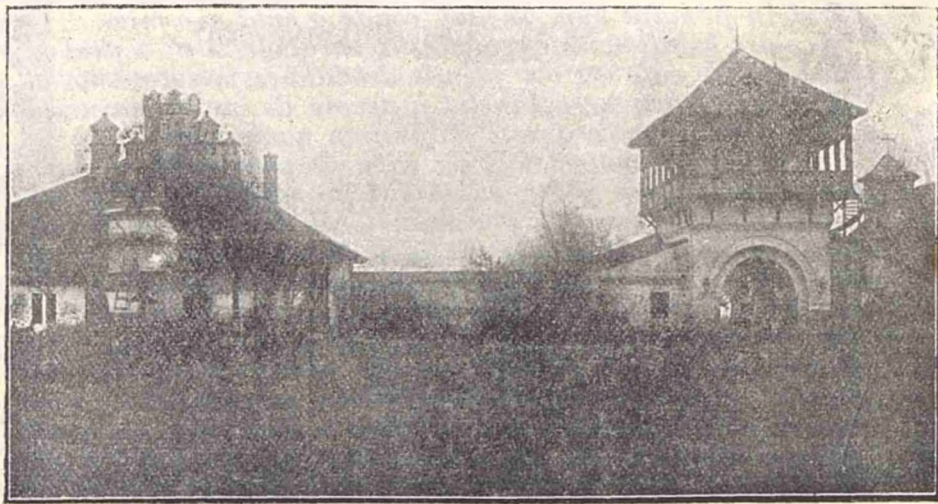
Semănători suntem toți cei cari, fie prin scris, fie prin viu graiu și prin pilde, căutăm a propăvădui idei și îndemnuri folositoare. Ca și semănătorul, le aruncăm în largul lumii. Și, după cum la semințele căzute pe piatră, vin păsările de le mănâncă, tot astfel îndemnurile bune nu prind în sufletele sterpe; reuțăfiele lumii din afară le înghit, precum păsările înghit semințele și n'au parte nici să încolțescă. Altele cad în pământ bun, dar năclăite cu seminți blestemate, adică în suflete pătimase, în cari, deși sunt și oar ecari năzuinți bune, patimile atotputernice le înnăbușe, Acî ideile bune încolțesc, resar, făgăduesc roade; dar în scurtă vreme le sugrumă puterea îmboldurilor rele! Sunt și seminți de cad în năsip, adică, suflete șubrede, fără vlagă. Acî semințele bune, având umezeală încolțesc și resar, dar, dând arșița, se pălesc și pier. Tot așa învățăturile bune, n'au putere să trăească în inșii nestatornici și cari n'au din părinți putere trupească și sufletească. Dar, din această răsipă

de seminți, din îndemnurile neîncetate ale propovăduitorului, unele nemeresc și în pământ bust.

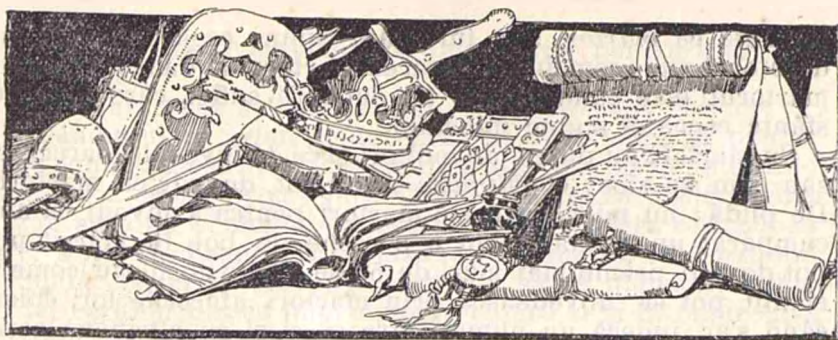
Acestea dau roade o sută și-o mie! In acesta ideile bune nu numai că vor prinde, dar vor da roade. Pe când toate celelalte suflete, asemenea pământurile rele, sunt menite a rămănea sterpe sau a se acoperi cu mărăcini; căci n'au vlagă și putere de-a hrăni și păstră ce e bun. Se vede, din cele spuse, că luminătorii norodului nu trebuie să desnădejduiască de teamă că învățăturile lor vor pieri. Vor pieri înșii nevrednici și reputincioși a le înțelege și a le păstră; dar se vor găsi destui la cari să rodească în sutit și înmuit. Așa e cu propovăduirea în potriva băaturilor spirtoase și a lăcomiei de tot soiul. Mulți aud adevărurile, dar le uită numaidecât. Alții le aud, le pricep, dar patimile îi înghioldesc prea tare și innăbușe innăzuința spre bine; iar alții înțeleg deodată; s'ar părea că ideile bune vor prinde, ce folos înse că n'au destulă voință și tărie și la cele din-tăiu ispite cad și uită învățăturile folositoare?

Să nu ne descurajăm, ci tocmai de-aceea să propovăduim mereu și mereu, cîci binele e prin sine însuși rodnic. Pe când reul nemicește pe alții și se nemicește și singur pe sine.

Sofia Nădejde.

Vederea intrării palatului dela Mogoșoaia.

LEGIILE ȚĂRII.

Despre dovezi.

oi oameni se judecă : Vasile cere dela Ion să-i plătească o sută de lei, ce zice el că i-ar datora. Inaintea judecătorului amândoi spun câte 'n lume, dar judecătorul cere dovezi. Vasile trebuie să facă dovadă precum că are a lua suta de lei dela Ion ; dacă Ion zice că i-a plătit datoria, trebuie să dovedească aceasta.

Va să zică : oricine face o cerere în judecată, trebuie să o dovedească.

Dovezile sunt de mai multe feluri.

Uneori judecătorul merge singur la fața locului, ca să vadă cum stau lucrurile, mai cu seamă în procese pentru pământ. Atunci

face o *cercetare*.

Alteori judecătorul își scoate singur dovezi, din felurite împrejurări ale pricinei, când părțile nu pot aduce altele mai temeinice. Judecătorul își face socoteala în mintea lui cam cum ar fi lucrurile și după socoteala asta dă hotărîrea. Astfel de dovezi se numesc în lege *prezumții*. O pildă : am împrumutat niște bani dela Ion, și i-am dat un sinet ; pe urmă-i plătesc banii și-mi iau sinetul înapoi. Peste câtvă timp el mă cheamă în judecată, ca să-i dau banii. Eu scot și arăt sinetul. Judecătorul îi va respinge reclamația, pentrucă este o *prezumție legală* că s'a stâns datoria mea dacă sinetul se află în mânele mele. Dar s'ar putea întâmpla ca eu să nu-i fi plătit banii, și să fi pus mâna pe sinet prin înșelăciune, sau altfel ; și în asemenea caz *prezumția* este că i-am plătit datoria.

O a treia persoană poate să știe care-i adevărul, când doi se sfădesc dela un lucru ; această a treia persoană poate fi

chemată ca *martor*, sub jurământ spune ceea ce știe, și judecătorul pune temeiul pe arătarea martorului, dacă nu cumva martorul este cunoscut ca un om fără suflet, care jură pe sfânta cruce și spune minciuni.

Cu martori nu putem dovedi ori și ce. O învoeală oarecare, sau cum se zice: o *obligatie* nu o pot dovedi cu martori. De pildă: nu mi se primesc martori pentru a dovedi că am cumpărat un pământ, sau o pereche de boi, în sfârșit nu pot dovedi pricini mai mari de 50 lei. Negustorii sau comercianții, pot să dovedească prin martori afacerile lor, chiar când s'ar judecă nu numai între ei, ci și cu altcineva care nu-i comerciant, dar cu care au avut vre'o afacere privitoare la comerțul lor.

Dovada cu martori este primită ori de câte ori voim să dovedim *fapte*, dar nu învoeli, cu alte cuvinte când voim să dovedim niște lucruri cari nu se fac cu învoirea amânduror părților. De pildă: am cumpărat un pământ pe care se află și o casă, dar vânzătorul desface casa și ridică tot materialul din ea, fără învoirea mea. Cu martori sunt primit să dovedesc că vânzătorul a ridicat casa fără învoirea mea, dar el nu ar putea dovedi cu martori că așa ni-a fost învoeala.

Nu pot fi ascultați ca martori: rudele de sus și de jos ale uneia din părți; frații și surorile; unchii și nepoții; afinii (cuscrii) în acelaș grad; soțul, chiar despărțit; persoanele declarate de lege incapabile de a mărturisi. În pricini de despărțenie rudele, afară de cele de jos (adică descendenții) sunt permise ca martori.

Dovada cea mai puternică este *mărturisirea* pe care o face înaintea judecăței partea chemată anume pentru a i se lua mărturisirea. Vasile chiamă în judecată pe Ion pentru bani, și ca să-și dovedească reclamația, cere să vie Ion singur să mărturisească dacă nu-i dator. Dacă Ion mărturisește datoria, dovada-i făcută.

Când faci o asemenea cerere, se zice că l-ai chemat pe Ion *la interogator*, și dacă el n'ar veni în ziua hotărîtă, nevenirea lui este o *prezumție* că el se știe dator, și judecătorul îl poate condamna.

De multe ori însă judecătorii nu pot pune temeiul pe mărturisirea unui împricinat, dacă nu ar fi și alte dovezi în potriva lui. De pildă: Cineva face o faptă rea, să zicem un furt, și un altul pentru a-l scăpa de închisoare, zice că el a făcut furtul. Judecătorul nu-i ținut să puie temeiul pe o asemenea mărturisire, dacă el ar avea bănueli că nu-i curată.

Când nu sunt alte dovezi, una din părțile împricinate poate pune pe cealaltă să jure.

Jurământul se face pe sfânta cruce și cu anumite porunci. Cel ce jură câștigă procesul, dar dacă-i dovedit că a jurat

pe nedrept, este condamnat la închisoare, pentru mărturie mincinoasă.

Acest jurământ se numește în lege *jurământ decizor*.

Jurământul se primește în orice fel de pricină, și pentru orice sumă, numai în judecățile pentru *polițe*, jurământul nu-i primit. Ca să fie primit jurământul, trebuie ca acela căruia îl dai, să aibă el singur cunoștință despre aceea ce-l pui să jure. Asta se cheamă că jurământul trebuie să fie *personal*. De pildă: chem pe Ion în judecată ca să-mi plătească o mie de lei ce i-am dat cu împrumut în cutare zi și în cutare loc, și-l pun să-mi jure dacă nu mi-i dator. Jurământul e primit, pentru că-i *personal*; Ion trebuie să știe dacă mi-i dator sau nu. Dar dacă cer dela Ion o mie de lei, pe care mi-i datoră tatăl său, pe care l-a moștenit, jurământul nu-i primit, pentru că Ion nu trebuie să știe numai decât cecece numai tatăl său putea să știe.

Când cineva dă altuia un jurământ, se zice că i-l *deferă*. Cellalt poate să-i întoarcă jurământul, și atunci se zică că i-l *referă*. Când se referă un jurământ, dacă cel care l-a deferit nu-l primește, perde procesul.

Judecătorul are și el dreptul, în unele cazuri, să puie la jurământ pe una din părți, pe care crede el de cuviință. Jurământul acesta se numește *supletor*.

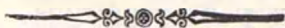
În sfârșit mai este o dovadă, pe care o faci cu acte scrise, care se numesc, în legi, sau numai *acte*, sau se numesc *titluri*, iar prin sate li se mai zice *înscrisuri*, *sineturi*.

Actele pe care la facem noi singuri, ca simpli particulari, se numesc *acte private*; iar acele pe care le facem prin judecătorie, se numesc *acte autentice*.

Actele private pot fi făcute cum îi vine fiecăruia la îndă-mână; legea nu cere nici o formă anumită. Actul poate fi scris de cel care-l iscălește, ori de altcineva, poate să fie chiar tipărit, dar pentru ca să aibă tărie, trebuie să fie iscălit de cel în drept, și să aibă data când a fost făcut. Aceste acte se numesc acte *sub semnătură privată*.

(Sfârșitul în No. viitor).

Artur Gorovei.

De pe Domeniile Coroanei.

Pe Domeniul Coroanei Bicz din jud. Neamțu există de mulți ani o societate culturală «Ion Kalinderu».

Secțiunea corală a acestei societăți a organizat Duminică 21 Februarie, pentru sporirea fondului, o producțiune muzicală, împreună cu teatru, la care a asistat un numeros public din localitate, din satele vecine și din Piatra Neamț.

Atât partea I: cântece, cât și piesa teatrală «Cinel-Cinel», au fost executate de membrii societății cu mult succes.

Rezultatul material: 400 lei net.

LA STÂNĂ (1).

— Icoane din popor —

(Sfârșit)

Neuitatului meu prieten Haralambie Zamfirescu.

Văcarul care se apropiă eră Gheorghe Cornea un om cam spânatec, cu părul roșcat și cu pistrui pe față. A luat căldarea de pe foc și s'a pus să strângă c'o lingură mare cu găurele, urda într'o jacă așezată d'asupra unui șiștar, răspunzând așa d'odată la vorbele din urmă ce-i rămăseseră în minte din povestea baciului:

— Le-a îngropat de bună seamă în ale *coceleauri*. Să fi fost cinevă, să-i iea urma atunci, îl prindeă la comoară și-i dedeă arvună pentru blană!

S'a așezat lângă foc și începù:

«Eu când eram la vacile ale sterpe în «Funduri» am împușcat unu așa. A venit jigania într'o sară, când băgam vitele în obor și nici «bună ziua» nici «ce mai faci?» se sue în spinare la una. Vaca, eră *dăpusă* săraca, a început să orăcăe cât o țineă gura și a rupt-o la fugă prin pădure. Eu după ea, cu câini și cu chiote. Am găsit-o într'o fundătură de vale, căzută grămadă: că-i supsesse spurcăciunea sângele dintre spete și s'a prăvălit acolo. O junghiu eu, că nu murise și namila fugise de fugit și viu la târlă.

A doua zi de dimineață când m'am dus să-i ieu pielea, ce credeți că am găsit acolo? O grămadă mare de buturi, de bolovani, de cioturi și răgălii: mă rog făcuse o întreagă întăritură de nevăzut și de nepătruns.

M'am dus la stână, ne-am dat la sfat cu toții, am făcut rost de puști, au mai venit și câțiva văcari și ciobani din împrejurimi și ne-am pus la pândă; eram opt înși, împărțiți câte doi-doi în cele patru părți ale mormanului, unde știam c'o să vie jivina, că nu dase încă în putrezeală hoitul să fugă de el ca dracu de tămăie. Da' n'am apucat să ne așezăm bine în țituri și-l și zărim, că iese dela *mișună*.

Merge cât colo mai în jos, urmat de un pui măricel, — că eră ursoaică, bat-o vina ei, — se tolănește pe iarbă, în bătaia soarelui și începe să se joace cu odrasla.

Stam toți cu puștile în mână, fără să tragem. Nu știu:

(1 Vezi No. 22.

u îndrăsneam, or aşteptam să se astâmpere, ca să meargă glonţu mai la sigur.

Intr'un timp s'a săturat de joc şi a adormit cu faţa spre răsărit, — eră pe la prânzciuru ăl mic, — cu puiul ei în braţe. Atunci, — cum eram tocmai în spatele ei, — am făcut semn celorlalţi, am ridicat puşca, am ochit puţin şi am apăsă de trăgaci. S'a înfiorat odată valea de detunătura puternică şi de urlet sălbatec, ne mai auzit, care mi-a sbârilit păru în cap.

Dintr'o săritură a fost aproape de mine. Am simţit cum îmi săltă pălăria pe cap şi cum a sărit cât colo, ca luată d'o mână nevăzută. Tovarăşu meu stă tupilat după-o tufă şi mă sguduiă de picior: pe semne îmi făcea vreun semn. Da eu, fără să ştiu ce mai fac, am pus puşca la ochi şi am început să trag si dă-i, dă-i, trăgeam mereu tot de trăgaci cu care pornisem focu dintăiu, că aveam puşcă cu două ţevi şi ridicasem amândouă cocoşurile, când m'am pus la pândă.

După câteva sărituri, ursoaica s'a sucit puţin locului şi s'a uitat îndărăt: chip să-şi vază dragostea care nu se mai mişcă atins de fiorii morţii, că glonţu meu trecuse pân' păru ei pârînd-o şi lovise puiul.

În clipa asta, norocoasă pentru mine, a tras unu din coastă, dinspre miază-zi şi a lovit-o în pulpă. Ca o furtună s'a repezit atunci într'acolo de unde venise glonţu. Da altu dela vale, dinspre apus, i-a scurtat drumu, luându-i un picior. S'a repezit acū spre el; n'a apucat să facă însă câţiva paşi şi din coasta alaltă, dinspre miază-noapte şi-a făcut altu datoră, mai luându-i un picior. Schiopătând şi urlând îngrozitor s'a îndreptat într'acolo. A pornit apoi de lângă mine o detunătură, care m'a făcut să dau câţiva paşi îndărăt, venindu-mi în fire. Ursoaica se apropiase de tot. Puşca tovarăşului meu aveă numai o ţavă şi timp de încărcat nu mai eră. Îmi fac curaj şi ochesc. Am nemerit-o pe semne bine, că s'a dat odată peste cap; da s'a ridicat pe loc, răcnind şi ne-am pomenit cu ea lângă noi. Se brodisse că eu eram o ţară mai la oparte şi mai îndărăt, aşă că în furia ei a nemerit pe tovarăşu meu, — un biet flăcău dela Ciorlani, de fel din «Fundata», — l-a cuprins în ghiare şi l-a isbit cu capu d'un fag, de n'a mai mişcat.

Eu am auzit ţipătu lui de groază, am văzut sânge înaintea ochilor, şi fără să ştiu ce mai fac, am luat puşca de ţeavă, m'am opintit, am lovit odată de două ori, până ce fiara a început să orăcăe, apucându-şi capul între labele de dinainte, tăvălindu-se pe jos şi dând mereu năvală spre mine.

Atunci am zărit, măi fraţilor, moartea cu ochii; noroc că le-a dat Dumnezeu în minte la ăilalţi, de au alergat în ajutor şi au *buchisit-o* toţi cu paturi de puşcă, până au lăsat-o lungită. Abeă aşă am dat-o gata.

Casnă mare am avut şi primejdie grozavă am înfruntat;

da și bucuria și fala noastră n'a fost mai pe jos; că eră lungă cât un bou d-ai mari de jug. Cu chiu cu vai, am scos-o p'un târș la mal șapte inși, — că pe unu l-am dus alături cu ursoaica, — și am luat un pumn de bani numai pe carne dela niște *talieni*, cari ciopleau la piatră pentru poduri și ziduri la șoseaua nouă în «Valea-Urdii»; unde mai pui pielea ei și a puului și câtă untură pentru săpun am scos din ea?!»

Gheorghe Cornea, văcarul, sfârși acum de strâns urda în jacă și o atârnă de un cuiu, așezând dedesupt un șiștar ca să se scurgă zerul în el.

Ajutat de Onea Brăguleci, cellalt văcar, un român de dincoace, tras la față, dar cu niște picioare și mâini tăiate parcă din piatră, deșertă în căldare zerul rămas în puțină și o puseră iarăși la fiert.

Ajutorul de baci, care umblase toată ziua după coșuri de brad și venise trudit mort pe seară, dormiă cum se cade, lăsându-și munca obicinuită pe seama altora. Gheorghe Cornea se lăsă pe tălpiță mai spre ușe și dădă rând lui nea Brăguleci la căldare. Baciul se luptă ca para mare a focului, ținând mereu o mână la ochi, sucindu-se din când în când, să-și sperie somnul; vițalarii trăgeau cu urechea dintr'un colț al stânei unde se ghemuiseră și poveștile de urși priseră a-și toarce firul mai departe:

— Da eu că m'am măsurat cu el, față în față, uite, simț că mi se face *pielea găinii* pe mâini când mă gândesc!.. zise Onea Brăguleci.

Și 'ncepă să vorbească rar, printre fumurile de țigară: «Acu într'o toamnă pe la Vinerea Mare. Eram la o ciurdă de vaci, adunate la otavă 'n «Valea Largă». Odată cu vitele se coboriseră și urșii din munți, și dădeau târcoale pe la târle, luând oi cu duimu și mursecând ziua 'n amiaza mare vaci și cai. Se spurcase o sărăcie și aci și mă ciupea mereu cu ce putea.

Dacă văz eu una ca asta dau de veste în sat și pornim o bătae mare. Plouase o săptămână darându ș'apoi dăduse o undă de soare. O zi întregă au ținut pocniturele în tave, au bălăncănit, clopotele au sunat buciumele și au urlat vările și pădurile de strigăte nesfârșite, fără să s'arâte însă nimic.

Pela o vreme se apropiaseră bătăiașii de tot: puteai să te înțelegi cu ei prin chiote.

— Nu-i nădejde, să scoatem urșii din vizuină?... gândi eu atunci și cum mi se făcuse o sete îndrăcită plec din ții-toare și mă îndrept spre fundul pârâului, să beau apă dintr'un izvor. N'ajung bine acolo și auz odată chiote dese pe coasta din fața mea. Abia avui vreme, să trag odată cu urechia și-mi pătrunse 'n ea un mormăit de fiară și văzui cum se rostogoliau bolovanii mari spre mine. Am scos pușca de după gât și-am stat în așteptare. Ursu venea săltând

epurește la vale. Când a fost mai cât colo de locu unde stam eu s'a ridicat în două picioare, a început să orăcăe și să mă stropească cu bale. Am văzut la câțiva pași namila cu ochii ei mari, plini de mânie, cu ghiarele întinse, cu gura căscată și plină de spumă și am simțit cum mi se oprește răsuflarea și cum inima svâcnește grozav în coșul pieptului.

Am pus pușca la ochi să trag; dar eră primejdia prea mare, ca să mă încumet în ochirea mea și în noroc. Am lăsat atunci dihania, să s'apropie mai mult și cum venia cu coastele în spre mine, după mersul ei, i-am pus țeava puștii în tâmplă ș'am apăsat cu putere pe cocoș!»

Onea Brăguleci se opri puțin, trase o găleată lângă el, puse în ea urdă, luată mai lungă, cu zer din căldare și s'apucă s'o bată c'un prepeleac făcut anume, ca să facă din ea jintiță pentru stână. Se lăsase acum o așa liniște că nu se auzia decât trozniturile focului și răsuflările oamenilor. Baciul deschisese ochiul și clipiă des din el; iar ajutorul se întoarse p'o parte și s'a ridicat apoi în coate să vază de merge bine rostul zerului pus la fiert.

Onea Brăguleci se șterse pe frunte de borboanele scoase de căldură și sfârși:

«Atâta știu; mai mult nimic. M'am trezit grămadă peste el și'n jurul meu cu bățiașii, cari mi-l scosese rădăcină înainte. L'am pus apoi pe un târș și abia l'am adus, până mai în preajina stânei!..»

— Bine că l-ai mântuit! zise Trică mocanu, baciul, care ascultase cu luare aminte partea din urmă a poveștii. Altfel, ce te-ai fi făcut?...

— He, asta am pățit-o eu odată!, intră în vorbă și ajutorul de baci, care începuse să caște și să se scarpine după ceafă. Am zărit ursul fugând p'un hățaș ș'am tras în el. Cum însă i-am pârilit doar nițel părul, unde mi s'a întors, nenisorule, bala spre mine c'un răcnet de a deșteptat cred și pietrele din somn. Eu, cum aveam pușca numai c'o țeavă, am aruncat-o cât colo și m'am cocoțat într'un brad. Da nici nu m'am urcat ca de două staturi de om și ursul m'a și ajuns. Am avut noroc atunci cu cuțitu dela brâu, că i-am dat două trei cu vână și i-am tăiat etichetele de dinainte. Sbierețele lui îngrozitoare au atras pe tovarăși, cari l-au pus cu *carabele* în sus!

— Asta nu-i nimic, făcu odată Niță Țintea, văcarul cel bătrân, care fusese vânător vestit pe vremea lui. Să vă spuie de câte ori am văzut moartea cu ochii, când mă varam în vizuină după dihanie!...»

Și poveștile de urși au depărtat somnul de genele ascultătorilor până târziu, pe când focul fâlfâia mereu în mijlocul

stânei, clopotele dela vaci sunau domol în liniștea nopței și în inima pădurei strigă într'una un cocoș de munte : «Hu-hu-huuu!...» ca un glas de copil rătăcit.

Mihail Lungianu.

VIATA SATELOR

Convorbire cu țărani și cu intelectualii dela sate.

Ca unul care stau la țară, am zilnic prilejul de a auzi pe țărani plângându-se că n'au pământ, și zilnic am prilejul de a le arăta că cu mult-puținul ce au, pe lângă știință, chibzuință și stăruință, mult s'ar putea face și la noi, după cum vedem că s'a făcut la alte popoare ; și apoi par'că numai cultivând pământul cineva poate fi fericit ? Nu sunt acum atâtea meserii și industrii stabilite în țară în cât pot hrăni mii și mii de oameni ?

Dar oare fiecare fiu de țăran îndreptându-se spre altă ocupație decât plugăria, nu face loc fraților ca să ocupe o parte mai mărișoară din pământul părinților săi ? Și dacă părțilele în adevăr prin mai multe împărțiri cu timpul au ajuns a fi prea mici pentru a putea da hrana necesară unei familii, atunci casa rurală le oferă pe preț potrivit și cu termene lungi de plată pământuri noi, astfel că puțința de a *cumpără pământ* le e dată.

Astfel raționez, și mulți dintre țărani spun că așa e, dar despărțindu-ne în urmă, fiind în contact numai cu de ai lor, uită argumentele mele, și le adoptă iar pe ale mulțimei, și când ne vedem iar, din nou se plâng că n'au pământ și din nou stăm de vorbă și prin un sfat potrivit le arăt modul cum chiar din o suprafață mică se pot scoate foloase mari, dacă cultivăm bine, dacă gunoiul nu-l aruncăm în râpă ci-l ducem pe câmp, dacă în toiul recoltei nu sărbătorim pe Foca, pe Pintilie călătorul, Circovii și altele, dacă Duminica nu ne încurcăm la crășme, ca Luni să fim bolnavi de băutură, și altele. Ca exemplu le dau pe bulgarul zarzavagiu, care toamna pleacă cu punga plină de parale, după ce a cultivat un hectar sau două de pământ. La obiecțiunea că nu pot cultivă toți legume, le arăt că în Olanda

țărani cultivă zambile. în Sudul Franței viorele (toporași). și scot cinci până la zece mii lei venit pe hectar.

Apoi îmi spune că ei aceasta nu o pot face.

Foarte bine, le răspund, a fost numai o pildă.

Și vă dau încă o pildă mai aproape de noi : Tot în Bulgaria țăranii cultivă pe suprafețe întinse trandafiri, din cari scot o esență cu miros plăcut și care se vinde peste 100 lei kilogramul. De pe un hectar cultivat cu trandafiri se poate obține o recoltă în valoare de 3—400 lei.

Iată de pe suprafețe mici venituri mari !

Dar și la noi în țară cultura pământului a progresat în unele părți, mai cu seamă unde populația e mai deasă.

Cultura tutunului, a sfeclilor de zahăr, a inului și a cănepei dau beneficii mari și ca exemplu le amintesc că pe Domeniul Coroanei Gherghiță, țăranii obțin din cultura sfeclii de zahăr 500 lei profit net, pe hectar.

„Dar noi aci suntem aproape de munte și pământurile sunt slabe, și suntem departe de fabricile de zahăr și n'avem nici un chip...” răspunde ba unul, ba altul.

Dar pe acelaș pământ ca și al d-voastră, poate mai rău, ați văzut că eu am cultivat sfeclă de nutreț pentru vite și am scos la hectar două vagoane de sfeclă ; și le-am tocat la mașină și le-am dat la vite și am scutit fânul recoltat de pe zece hectare, și dacă nu ași fi avut sfeclă în anul trecut, când știți ce lipsă mare de nutreț am dus, nu știu ce făceam.

— Dar ovăzul se face și la noi, nu-i așa ?

— Dară, se face.

„Ei, ce recoltă aveți d-voastră de pe un hectar“ ? — „15 până la 20 hectolitri.“

Le spun atunci că proprietarul are 20 până la 30 și mai mulți hectolitri la hectar și că în Franța pe locuri îngrășate bine și prin o cultură foarte îngrijită se obțin 60 și mai mulți hectolitri.

Așa e dat să fie — murmură atunci mai mulți, de abia știu ce vor să spună,—e dat ca totdeauna boierii să aibă mai mult decât noi.

Aci rectific apoi, că lucru acesta nu e *dat*, ci e *făcut*.

E făcut de oameni, căci Dumnezeu cu acelaș soare încălzește și cu aceeaș ploaie adapă lanurile și ale boierului și ale țăranului, dar osebiria e cea următoare: Boierul a luat sămânță aleasă, țăranul nu. Boierul a luat sămânță multă, țăranul a dat-o mai rar ca să facă economie. Boierul a făcut arătură de toamnă și adâncă, țăranul de primăvară și ușoară.

Convinși de puternicile argumente ce le dau, aprobă și fâgăduesc că așa o să facă și ei.

Așa le spun azi și mâne și poimâne și împreună cu mine le spune silviculorul, șeful fermei, preotul și învățătorul, primarul, perceptorul și notarul apoi administratorul de plasă, judecătorul de ocol și medicul de plasă când vine în comună, și așa înmulțindu-se intelectualii la sate, încetul cu încetul opinia publică între țărani e influențată și condusă spre țintele dorite.

Dacă la inspecțiile obișnuite prefectul, protopopul, administratorul financiar, revizorul școlar și alții, cu inimă caldă pentru țărani, tot la fel ar proceda, mai mult s'ar face.

Mai tare însă decât cuvintele, e puterea exemplului.

Nimic nu influențează așa mult gospodăria țaranului nostru, decât fermele model cari ici coala în țară încep a se stabili.

Statul, Domeniul Coroanei și unii particulari s'au distins pe acest teren, și prin stăruință și cu jertfe mari, de multe ori necunoscute de restul lumii, au ajuns ca fiecare fermă să fie un far de lumină, să lumineze și să îndrumeze pe țărani spre progresul agricol.

Dacă arunc o privire cu zece ani în urmă, îmi amintesc, cum în Nordul Moldovei, țărani nu știau întrebuintă gunoiul în agricultură, ci'l lepădau ca un ce netrebnic; nici cultură de lucernă sau trifoiu nu se vedeă pe la ei. Astăzi însă un car de gunoiu se vinde 2 lei și trifoiul numai este o simp'ă plantă furageră, ci sunt multe sate unde se cultivă pentru sămânță: or cum un hectar dă 100—150 kilograme sămânță, care se vinde cu 1,50 lei de kilogram, venitul brut e de 150—225 lei și dacă coasa prima a dat numai 1000 kgr. trifoi pentru nutreț, socotit a 5 bani avem venitul brut total de lei 200—275, și cel net cel puțin 100 până la 175 lei de hectar.

Pământurile pe cari se obțin aceste rezultate nu sunt din cele de frunte, ci din cele estimate de comisiile pentru recesământul improzitelor ca dând un venit net de 20—30 lei de hectar.

Ei bine, dela 20—30 lei și până la 100—175 lei, cât dă un hectar de trifoiu venit net, e mare osebite și diferența între aceste cifre nu e altceva decât efectul științei, chibzuinței și stăruinței de care vorbeam mai sus, zicând că mult s'ar putea face cu ele și la noi, după cum vedem că s'a făcut și la alte popoare.

Tot imitând exemplul fermelor model, astăzi țărani din aceste părți ale țării, cultivă cartofi, ce e drept nu pentru comerț, ci numai pentru gospodăriile lor, dar rezultatele obținute sunt îmbucurătoare și ne îndeamnă a nu obosi în nobila, dar greaua și de multe ori ingrata misiune, de a conduce pe țaran la progres mai cu seamă pe calea economică; căci cu bună starea materială și cultura generală și moravurile, și deci poporul întreg se ridică.

Exemplele că țărani văd cu ochi răi pe cei ce se ridică pe un nivel mai înalt decât dânsii, nu lipsesc.

Sentimentul acesta însă nu trebuie să fie izvorit din invidie sau din ură, ci poate să fie simplu efectul conștiinței ce au că din cauza neculturei lor, pașii cu cari cearcă a ne urmă, nu pot fi repezi și zvârcolirea lor în luptă pentru progres le pare neputincioasă, sau urmată de prea puțin succes. Atunci se aud voci cari bănuiesc pe cel ce s'a ridicat mai repede, de a nu fi umblat pe căi drepte, și de aci neîncrederea în dânsul și neascultarea sfaturilor ce ar da.

În contra acestui sentiment trebuie să luptăm cu tot dinadinsul și trebuie să-i întrebăm—după exemplul renumitului filantrop și cugetător Tolstoi—dacă ei țărani, ar putea să aibă vreun folos dela noi intelectualii, dacă și noi am fi pe aceeaș treaptă ca și dâșii. Mi s'a întâmplat de multe ori să-i întreb astfel și totdeauna mi-au răspuns, că nu le-am putea fi de nici un folos dar recunoșteau că unul mai sus pus decât dâșii, mai tare, „cu mai multă putere“, poate să le fie de mult folos, dacă e bun și drept.

Cum însă totodată admitem că pentru a fi bun și drept nu e nevoie a fi cineva țaran, ci poate fi în ori ce stare socială, ei singuri își nimiceau sentimentul aversiunii și neîncrederii către „boieri“, cum sunt obicinuiți a numi pe toți, fără mult discernământ, cari nu sunt îmbrăcați în straie țărănești.

Încrederea poporului odată stabilită, intelectualii dela sate pot ridica foarte mult pe țărani, atât prin cuvinte, cât și mai mult prin exemplele ce le dau.

„Să ne ridicăm unii pe alții, ziceam odată țăranilor, și să mergem tot înainte pe calea economică“.

Și atunci un veteran din 1877 mi a răspuns :

„Și la Grivița tot așa a fost ; cei dintâi cari a'au suit pe parapete, ne întindeau mâna de sus, și ne ridicau și pe noi“.

Pentru aceasta preotul, învățătorul și ceilalți intelectuali dela sate, nu e destul să-și îndeplinească misiunea lor propriu zisă, ci trebuie să fie exemple de viață morală și exemple de gospodărie rurală.

Progresele realizate la ferma cea mai apropiată, să aibă un ecou puternic în gospodăria preotului și învățătorului căci dela ei mai repede trece la gospodăria frunțași din sat, și dela frunțași trece la mijlocași și ajunge la codași, cari și ei pot profita de avântul general.

Pentru aceste cuvinte.—intelectualilor dela sate !—nu acuzați poporul că e refractar ori cărei inovațiuni, ci căutați a vă ține mai întâiu pe voi pe un pedestal mai înalt de pe care cu inimă curată și cu bunăvoință să căutați a înălța masele cele mari spre lumină și progres.

Lăcomia lor de pământ, căutați a o înlocui cu *iubirea* de pământ bine făcătoare pentru toți. Cine își iubește pământul iubește pământul țării sale, pentru care e dator să aducă orice sacrificiu.—Îndreptați deci iubirea lor de pământ spre patriotism care e una din cele mai frumoase virtuți și spuneți-le că bine executată, munca lor asigură viitorul copiilor lor și a țării.—Această idee a inspirat și pe marele nostru poet Alexandri, când cântă :

„Sfântă muncă dela țară. izvor sacru de rodire.
Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire.

Olimpiu Bolu

șeful regiei Domeniului Coroanei Mălini

Sfaturi igienice.

— Ai auzit că notarul e răcit rău?!

— Da. Și de ce crezi că a răcit așa rău? Din pricina unei blăni.

— E de crezut? Păi blana ține cald, domnule, și tocmai te ferește de răceli.

— Da, ține cald, adevărat; dar omul se prea încrede în blană și nu se mai păzește și el puțin.

— Nu înțeleg.

— Blana mai întâi nu poate fi o îmbrăcăminte obișnuită, cum s'ar zice; e o haină numai pentru câteva zile, or săptămâni, pe iarna, când frigul e din cale afară mare, când viscolește, când geruește cumplit, când în sfârșit plesnesc lemnele și pietrele de vreme rea. Blana mai e bună pentru călătorii în sanie sau căruță; ar trebui în așa caz chiar trei blăni. Dar în oraș, în sat, omul cu blană umblă, asudează, se descheie la piept și frigul, răceala năvalesc în trup. Boala e gata. Apoi cei cu gulere de blăni la gât, au — după observațiile doctorilor — mai în tot deauna boale de gât. De ce? Blana nădușește gâtul, apoi un vânt rece îl inghiață și durerea de gât e aci. Când umblăm cu blăni pe noi, trebuie să ne ferim d'a răci mai mult ca dacă am umblă cu o haină mai pirpirie. Trebuie să ne desbrăcăm când intrăm undeva și nu tocmai lângă ușe ca de obicei, nici într'un antreu rece unde nu se face foc; trebuie să ne păzim de curentul rece ce ar veni pe ușe, sau de vântul rece d'afară ce ar străbate pe furiș printre pulpane. Omul trebuie să aibă mai multe haine de grosimi diferite, după cum e și timpul afară mai rece or

mai cald. Cei care poartă în cap și căciulă de astrahan sau de altă blană, nu trebuie s'o scoată din cap când umblă pe drum, ci să salute militărește, ducând mâna la căciulă ca soldații. Altfel se expun să răcească cumplit la cap. Și, dac'ar fi vorba numai d'un guturai or cât de tătaresc, or cât de lung, n'ar fi nimic, dar se poate ca să avem alte boale mai primejdioase ca meningita, nevralgii etc. Trecerea dela căciulă la pălărie trebuie să se facă iar treptat, căci capul omului obișnuit cu o caldură prea mare ca aceea produsă de blană, va avea o răceală a capului în cele dintâi zile de pălărie. Ar trebui deci ca după căciulă, omul să poarte o șapcă căptușită, apoi o pălărie de păslă groasă, or un bonet ca al mecanicilor, și tocmai la urmă o pălărie mai ușoară.

Acest lucru ar trebui urmat și în ce privește flanelele de pe corp și încălțăminte. Cei ce pun în picioare iarna șoșoni cu blană sau cu păslă, galoș etc; trebuiesc să poarte toată iarna așa ceva. Și când dă căldura, trebuie să treacă dela șoșoni-galoși cu blană de pisică, la ghete cu flanelă, la galoși, la ghete subțiri.

Acei ce obișnuiesc a purta flanela pe piele, nu trebuie s'o părăsească decât când caldura d'afară o face de prisos și chiar supărătoare pentru corp. Sunt oameni cărora doctorii le ordonă să nu arunce flanela nici în luna Maiu. E bine dar a se întrebă totdeauna medicul când trebuie să nu mai purtăm flanela. Dacă lucrăm din capul nostru ne expunem să avem poate o inflamație a pieptului, care... de...

D. Teleor.

Bibliografie.

Colaboratorul nostru d-l Fl. Cristescu a dat la lumină o lucrare foarte interesantă: *Invățământul popular în Bulgaria*.

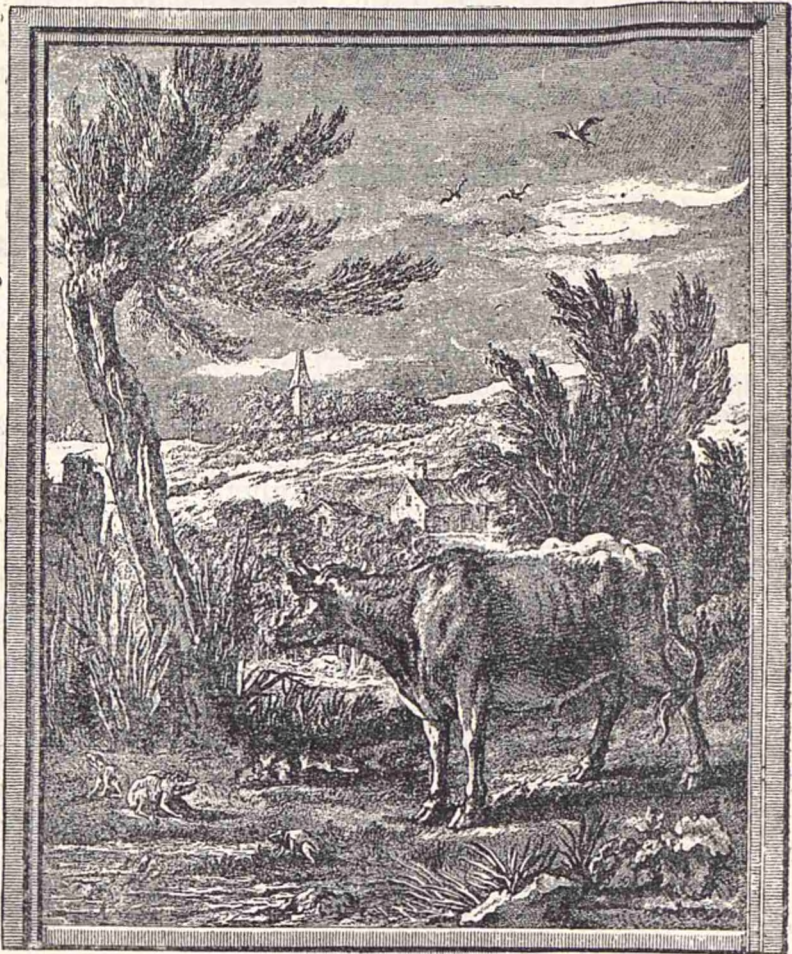
O recomandăm cu căldură cititorilor noștri, fiind în ea fapte și date oari privesc de aproape corpul nostru didactic. *Prețul numai 0,80 bani*. De vânzare la librării.

FABULE ILUSTRATE

BROASCA ȘI BOUL

de

GH. ASACHI.

Broasca mică cât un ou,
 A văzut păscând un bou,
 Și mirându-se prea tare
 De-o făptură atât de mare,
 Cugetă c'ar fi noroc
 Ș'a familiei lauda, dacă
 Ar putea să se prefacă
 Din mic mare dobitoc!
 Decl' d'ambție s'aprinde.
 Mereu s'unflă se întinde.

S-apoi zice: surioară.
 Nu-s ca boul buneoară?...
 Dar aceasta i-a zis: ba!
 Broasca urmând a se umflă,
 Zis-a iar: ia vezi, lelică?
 — „Soro' ți spun că ești tot mică!
 „Oare acuma l-am ajuns?...
 — Încă nu, li s'a răspuns.
 Broasca atunci s'a mai umflat
 Foarte așa cât a crăpat.

Vra ca astă broacce mică,
Pe mai mari cel mic s'ajungă,
Tot se umflă, se ridică,
Făr' a-și cere sfat la pungă.
Se așază la Paris,
Unde, de nu este închis,
Rolul joacă de baron

Fără bani, dar cu bun ton.
De mii planuri îngâmfat
Casa -și schimbă în palat,
S'în princesa pe a sa damă
Vrând apoi a mai întinde,
Creditorul pe a lui samă
Toate pân' și pe el vinde.

Ingrijirea răsadnițelor ⁽¹⁾.

Când semințele au început să răsără trebuie să avem cea mai mare grijă, ca să le dăm aer și lumină. Dacă nu e frig, ridicăm de dimineață geamurile punând scândurica pe lat ca să avem puțin aer. Peste zi între orele 10 — 2, putem lua și rogojinele, dând lumina necesară și căldura soarelui. Nu trebuie să ridicăm prea mult geamurile de dimineață, ci foarte puțin și treptat, pe măsură ce razele solare încălzesc mai puternic.

Când e frig și vânt, să dăm aer foarte puțin și numai în cazul când avem prea multă căldură în vre-o ramă. Dacă avem căldură potrivită, nu dăm aer, căci răsadurile sunt foarte plăpânde.

Se nu se ridice nici odată geamurile în fața vântului, ci totdeauna în partea opusă lui. De obicei geamurile le ridicăm în partea de sus. Când avem prea multă căldură, mai luăm din băligarul prispei, sau facem niște găuri oblice în prispe ca niște țepuși ascuțiți în patul cald, ca să se mai răcească băligarul. Dacă timpul se schimbă și avem frig, umplem încălzitoarele cu bălegar cald.

Pe măsură ce răsadurile cresc și timpul se încălzește, se dă mai mult aer și lumină peste zi, dar să le acoperim imediat ce vedem o schimbare a timpului.

Până nu s'a încălzit bine, nu le dăm aer și noaptea. Se reclamă ca un om să fie în permanență lângă răsaduri, căci prin cea mai mică neglijență pierdem tot.

Când răsadul crește prea închis, la prea multă căldură fără lumină se face lung galben și subțire și din contră, dacă are prea multă răceală, se face mic, pipernicit și galben.

Când arșița soarelui e prea mare, ridicăm geamurile cu ajutorul scândurii cât se poate de sus și umbrim răsadurile cu rogojini de trestie sau la nevoie cu ori ce rogojini rupte.

Dacă răsadul e prea des, se mai rărește și dacă au crescut burueni, se plivește.

Dacă băligarul care a fost pus pe deasupra seminței s'a uscat, se udă cu apă căldică, nu rece.

(1) vezi No. 22

Să obișnuim răsadul, când a început să crească și să se încălzească, ca în fiecare zi să-i dăm aer și lumină. Dimineța fiind mai frig, îi dăm mai puțin aer și mai târziu din ce în ce mai mult.

Dacă răsadul e mai rar, dacă i-am dat aer, lumină și umiditate la timp și l-am ferit de răceală, avem fire scurte, groase, puternice și verzi, cari, plantate, ne or da fructe și multe și frumoase.

Cu cât timpul se încălzește, se iau rogojinele încă de dimineată, se dă mai mult aer și treptat se iau și geamurile, în deosebi când răsadul e aproape de plantat și locul îl avem preparat.

Când avem ploaie caldă și mărunță, putem lăsa rásadurile descoperite ca să se ude. Dacă nu plouă, trebuie să le udăm noi ori de câte ori va fi nevoie, adăogând la apă și a cincea parte urină.

Cu două săptămâni înainte de plantare se iau geamurile de dimineată până seara ca plantele să se deprindă cu schimbările zilelor. Noaptea se acopere punând numai rogojinele și'n urmă câteva zile, rogojinele puse pe niște stâlpi deasupra ramelor.

Dacă nu voim să facem șanțuri, așezăm băligarul direct pe pământ de aceeași grosime, dar ne trebuie mai mult băligar căci facem și încălzitorile încă de jos. La șanțuri încălzitori punem în partea de sus. E mai avantajos direct pe teren, de oarece băligarul se încălzește pe toată masa și e căldură mai puternică, căci nu mai are nici un perete despărțitor.

Punem băligar cald mai mult, dar suntem scutiți de munca cu săpatul gropilor și împrăștiatul pământului scos din gropi.

Băligarul pus direct pe teren (platformă) îl putem mai lesne strânge toamna sau primăvara viitoare. Când îl scoatem din șanțuri, se mai dărâmă pereții și șanțul se strică.

Pământul din rásadnițele anului trecut se poate întrebuința cu succes în anul acesta amestecându-l cu puțin băligar și nisip.

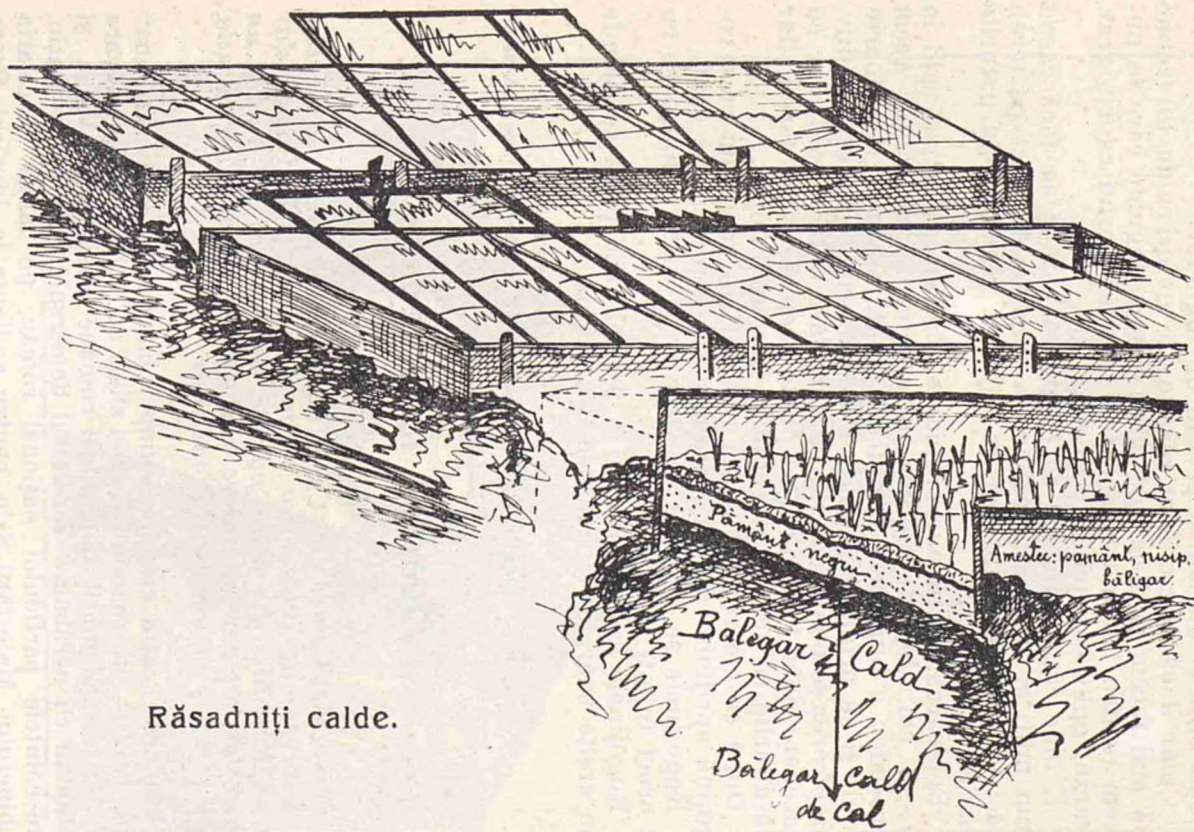
Ca băligarul să putrezească, îl udăm de vara. După ce am luat bălegarul vechiu din rásadnițele anului trecut, punem din nou băligar cald, procedând ca și în șanțuri.

Dacă nu avem mijloace, putem face rásadnițe și în mod mai economic.

Facem gropile la un adăpost, așezăm băligar, cum am spus, batem niște păruși pe marginea gropilor și împletim cu nuele sau cu trestie așa că scutim scândurile.

Pe marginea de afară punem băligar cald până la marginea de sus.

Semănăm cum am arătat și'n loc de geamuri ne servim cu niște ferestre, care au hârtie unsă cu ulei fierț. Mai economic e să punem rogojini și, când începe să rásară, săltăm rogojinele din ce în ce mai sus. În acest fel suferă de frig

Răsadniți calde.

de aceea le facem mai târziu după 15 — 20 Martie.

Se mai fac răsaduri și direct pe teren fără băligar cald, dar mai târziu pe la 25 — 30 Martie, când pământul s'a încălzit bine și nu mai e pericol de înghețat.

Chiar dacă ne-am făcut răsaduri la paturi calde, tot trebuie să mai facem și direct pe teren pentru legume care le punem pentru toamnă cum: ardei arnăuț, cornu caprii, gras, varză, gulii, conopide de toamnă etc.

E bine ca grădinarul să fie prevăzător și să facă răsad mai mult și de aceea trebuie să semene și direct pe teren căci se poate întâmplă să nu-i ajungă răsadul dela paturile calde.

Repicarea. Se numește repicare, sădirea tot în pat cald la 5 — 8 cm. departe spre a se imputernici mai bine. Acest procedeu e bun, prin faptul că planta se forti fică foarte mult și se prinde imediat la transplătoria pe locul definitiv. Repicarea se poate face și'n șanțuri, fără băligar cald, dar cu începere dela 1 Aprilie. Se poate repică și pe teren, dar răsadurile se acoper cu rogojini în timpul nopții.

După ce am repicat udăm răsadul și-l acoperim cu o rogojină sprijinită pe oiște araci, care se pun peste șanț.

Rogojinele se mai pot sprijini și pe niște lemnișoare cu 2 araci înfipti în pământ.

Rogojinele apără răsadul în primele zile până se prinde de arșița soarelui și noaptea de răceală.

G. Simionescu.

Dirig. la șc. de Meserii și grăd. «Barbu Al. Știrbey, Buftea.

Moartea lui Lueger.

Primarul Vienei Dr. Carol Lueger, a murit. Această știre a impresionat adânc nu numai pe locuitorii Vienei, dar și pe Românii din toate părțile, căci el eră nu numai un mare bărbat care-și pusese viața în serviciul Patriei sale, dar și un bun amic al Românilor.

«Numele acesta atât de scump românilor — zice „Tribuna“ din Arad — ne reamintește viu zilele de înălțare din primăvara anului 1892. Membrii depațiunei române sosiseră la Viena și așteptau cu nerăbdare rezultatul demersului d-lui Dr. Rațiu, președintele partidului național român, pe lângă cancelaria cabinetului Majestății Sale, pentru audiența la Impărat. Presa vieneză și budapestană discută zilnic în mod agitat mișcarea românească memorandistă. Partidul creștin-social austriac, pe atunci deabea în formațiune, și-a manifestat viile sale simpatii pentru români, și conducerea partidului nostru convenise cu

Dr. Carol Lueger.

conducerea partidului creștin-social, a ținea o întrunire comună. Sala dela Elterlein, unde se convocase întrunirea, eră tixită de lume nemțească și românească. Unul din reprezentanții partidului creștin-social deschide adunarea, urând Românilor un bine ați venit călduros. Pe când unul din ai noștri mulțumeă Vienezilor pentru simpatiile manifestate, intră în sală între aplauze generalê Lueger. Nu se prevăzuse în program ca dânsul să vorbească, dar în curând urcă tribuna și prin un discurs avântat, ținut în termeni foarte hotărâți și energici, a răpit adunarea cu sine. Din acele momente Lueger a rămas un credincios și sincer amic al Românilor până în ceasul când a închis ochii pentru totdeauna.»

Iată în rezumat viața acestui mare bărbat, după Tribuna din Arad.

«Dr. Carol Lueger s'a născut la 24 Octomvrie 1844 în Viena, a studiat aici dreptul, devenind în 1874 avocat. 1875 ales în consiliul comunal, 1885 în parlament și 1890 în dieta Austriei inf. 14 Mai 1895 ales ajutor de primar, și după retragerea lui Grübl, 30 Mai, primar al orașului Viena. Denegându-se întărirea acestei alegeri, Lueger a fost ales din nou în mai multe rânduri, însă la intervenția personală a împăratului (27 April 1896) a renunțat la postul de primar, păstrând cel de ajutor de primar. Peste câteva luni Lueger este ales din nou primar și de astădată a și fost întărit. Antisemit pronunțat; împreună cu principele Al. Lichtenstein conducătorul partidului creștin-social. Mare adversar al politicei maghiare și amic naționalităților Ungariei. A relevat de repețite ori cauza română în parlament.»

Inmormântarea ce i s'a făcut a fost impunătoare. Vom da amănunte în No. viitor.

R.

Lucrări agricole în luna Martie.

Cum începe această lună, agricultorul să nu piarză nici-o zi, căci cu atât arăturile și semănăturile vor fi făcute mai de timpuriu, cu atât vor isbuti mai bine și recolta lor va fi mai mulțumitoare. Graba este cu atât mai necesară cu cât de multe ori luna Aprilie este secetoasă.

Grâul de primăvară.

Deși grâul de toamnă e mai roditor, cu toate acestea în unele localități se seamănă și grâul de primăvară.

Grâul de primăvară se seamănă într'un loc gras, care s'a arat de toamnă, așa că primăvara se face a 2-a arătură. Grâul de primăvară se seamănă după plante prășitoare ca porumbul, fasolea și sfecla.

Ovăzul.

Când timpul e rău în Fevruarie, atunci ovăzul se seamănă în Martie. Ovăzul se seamănă după o plantă prășitoare; dar se poate semăna și după grâu; numai prima arătură trebuie făcută de toamnă.

Când se seamănă în țelină și în trifoiu se mulțește și cu o singură arătură. La hectar se seamnă 250—325 litri.

Când se seamănă cu mașina în rânduri, se pune la hectar 150—250 litre de semințe.

Secara.

Secara se seamănă mai cu seamă în pământurile ușoare și după o plantă prășitoare.

Măzăricea.

La noi în țară se cultivă numai măzăricea de primăvară. Măzăricea se seamănă cât se poate de timpuriu în locuri bine lucrate. În locurile țărânoase isbutește mai bine decât în locurile tari. La un hectar pune cam 140—160 litri semințe. Măzăricea înainte de semănat se amestecă cu orz sau ovăz.

Măzăricea de câmp, surie de primăvară.

Această leguminoasă se dă mai mult ca nutreț verde vitelor. Reușește în pământurile, în care reușește și grâul. La hectar se seamănă 125 litri sămânță

Lintea.

Se seamănă mai mult prin împrăștiere. La hectar trebuie 200 litri semințe.

Meiul.

Pământul în care crește mai bine meiul este cel nisipos și calcaros. La hectar trebuie 10—20 litri se-

mințe, după cum se seamănă pentru nutreț de vite sau pentru semințele lui. După semănat, locul se grabează bine și după aceea se tăfălugește.

Macul.

Pentru cultura macului, trebuie pământul arat de 3 ori: toamna se face prima arătură, primăvara îndată ce pământul s'a svântat, a treia înainte de semănat. Sămânța amestecată cu pământ s'au nisip se împrăstie cu mâna, sau se seamănă cu mașina în rânduri depărtate de 50—60 cm. La hectar trebuie 3—4 litri de sămânță. După semănat, sămânța se acoperă ușor cu grapa de mărăcini și după aceea locul se tăfălugește.

Muștarul.

Muștarul crește bine în pământurile roditoare și revine cari trebuie să fie arate mai de multe ori. Semănatul se face împrăștiare, la hectar 6—7 kgr. semințe. După semănat se grăbează și locul se poate tăfălugi.

Sfecla.

Sfecla crește bine în pământurile mai ușoare, revine și roditoare. Dacă pământul este sărac, trebuie îngrășat cu gunoiu putrezit pe jumătate; la hectar până 1700 kgr. băligar. Sfecla se poate semăna prin aruncare s'au în rânduri cu mașina. Rândurile să fie depărtate de 25—30 cm. pentru sfecla de zahăr, de 50 cm. pentru sfecla de nutreț. La hectar se pun 7 kgr. semințe.

Trifoiul roșu și cel alb, lucerna.

Pământul în care se seamănă să fi fost bine lucrat și îngrășat cu bălegar putred. Semănatul se face prin împrăștiere, cu mâna sau cu mașina. Semănătorul să fie om dibaciu, căci dintr'o mână încărcată cu semințe trebuie să arunce de 3—4 ori. Când se aruncă sămânța se lovește cu degetul arătător, ca să se împrăstie mai bine.

Semințele de trifoiu roșu se seamănă la hectar dela 14—25 kgr. trifoiul alb dela 10—12 kgr.

Trifoiul alb rezistă și în pământurile și sărace și nisipoase. În acest caz se lasă ca pășune pentru vite. Sămânța de lucernă se seamănă la hectar 25—30 kgr. Semințele se acoper cu tăfălugul sau cu grapa întoarsă. Dacă avem grapă de mărăcini, se întrebuintează această grapă. Trifoiul roșu se seamănă 12—20 kgr. semințe.

Visdeiu și sparceta.

Se seamănă ca și trifoiul într'o semănătură de ovăz. Sămânța de visdei se seamănă la hectar dela 20—30 kgr., iar sparceta dela 400—500 litri.

Cultura inului și a cânepii.

Inul poate să reușească în orice pământ, și după orice plantă numai ca pământul să fie bine lucrat și bine îngrășat cu băligar putrezit.

Inul se seamănă dela 14 Martie prin împrăștiere.

La hectar 100—200 kgr. după cum se seamănă pentru fuior sau pentru sămânță.

Lucrările viei.

Se desgroapă via: vița se taie cu cosorul. Dacă timpul este prea călduros, tăiatul se face mai mult dimineața și spre seară. Se taie mai întâi coardele timpurii și de soiuri mai bune, pe urmă celelalte. După tăiat, via se arăcește. Aracii cei buni sunt de ștejar despiciat. După aceea se leagă cu tei netopit. Legatul se poate face în formă de cerc sau în linie dreaptă cu pământul. După legat, via se sapă.

La 1 Martie începe altoitul butașilor americani cu viță românească.

În grădina de pomi.

În școala de pomi se începe altoitul îndată ce seva sau mazga a început a se mișca în pom. Când timpul este rece și ploios nu este bine a altoi, nici când nu este căldură prea mare peste zi.

În grădina de legume.

Mai întâi se seamănă mazărea și bobul, după aceea

ceapa, usturoiul și legumele rădăcinoase. Semănătura se face în rânduri. Lângă casă și spre miază-și adică în bătaia soarelui se face răsadnița (1).

Albinele.

Pe la 9 Martie (Mucenici) sau ceva mai târziu se scot stupii dela' ernat și se așează în stupine. Se caută unul câte unul, ca sesă vadă dacă se găsesc în stare bună, dacă au ce mânca. Toți stupii trebuiesc curățiți cu o pană sau cu o pâslă de orice murdărie. În acest caz stupii se ridică cu gura în sus și albinele cu ajutorul fumului se fac de se îngrămădesc în fundul stupului. Se taie fagurii mucegăiți și se curăță de albinele moarte și de orice murdărie. Se înseamnă toți stupii de prăsilă și se îngrijește bine. Dacă prin Martie timpul este ploios se hrănesc și stupii de prăsilă se dă ca hrană dela 100—125 gr. sirop sau miere.

V. S. Moga.

Dela Români de peste hotare.

Joi la 18 Februarie au fost mari serbări în orașul Arad Asociațiunea culturală a Românilor din acele părți a avut adunarea generală.

După săvârșirea unei sfinte slujbe la biserică, săvârșită de P. S. Episcop Ion Papp, s'au adunat la palatul primăriei și aci s'au ținut cuvântări.

P. S. Episcop a început, arătând luptele Românilor pe terenul cultural dela 1860 încoace, arătând cum s'a întemeiat prin anii aceia o asociație care apoi s'a disolvat. Ea a renăscut anii trecuți și ziua de 18 a fost serbarea acelei reînvieri.

O asemenea zi mare și însemnată, o asemenea zi de bucurie este pentru viața noastră socială ziua de astăzi, în care ne-am întrunit în adunare generală a asociațiunii noastre aradane, pentru a lua cunoștință de mersul și starea afacerilor acestei instituțiuni culturale naționale și a împlini alte agende impuse prin statutele ei, deci fiind vorba de-o instituțiune culturală a neamului nostru, am primit cu bucurie onoarea de președinte ce mi s'a oferit și ca atare v'am poftit la această ședință, nu numai pentruca să mă bucur împreună cu Domniile Voastre și cu toți

(1) Vezi articolul special asupra răsedurilor.

acei fii ai neamului, cari în această adunare văd, împreună cu mine, garanția unei consolidări de conlucrare armonică întru promovarea scopului determinat în statutele pe bazele cărora ne-am întrunit, ci v'am convocat și m'am prezentat la această ședință și pentru aceea, că prin prezința și conlucrarea mea, să consfințesc noul impuls ce s'a dat vieții acestei asociațiuni în anii din urmă, prin ce s'a pus începutul unei ere de muncă liniștită sub egida buneii înțelegeri astfel că ziua de astăzi o putem numi ziua botezului renașterii asociațiunii aradane, ziua când această instituțiune a ajuns la pământul făgăduinței.

Cât de însemnată este această zi pentru neamul nostru și pentru noi cei din provincia Aradului, o dovedește însuși venirea Domniilor Voastre, domnilor și doamnelor, din apropiere și din depărtare, participarea în număr așa de însemnat și'n deosebi vestmântul bucuriei trupești și sufletești, ce ați îmbrăcat cu toții, dând întrunirii noastre prin aceasta timbrul cuvenit de *sărbătoare culturală națională română*.

A vorbit apoi d-l *Goldiș*, președintele asociației, Preotul *C. Lazăr*, reprezentant al asociației din Transilvania, d-l *N. Oncu*, reprezentantul localului pentru fond de teatru.

A urmat un banchet și un bal.

C R O N I C A

CORPURILE LEGIUITOARE.

SENATUL. — La 16, 17, 18, 19 și 20 Fevruarie se votează îndigenate și recunoașteri, precum și proiecte de legi de interes local și se lucrează în secțiuni. În ședințele dela 22 și 23 s'a discutat modificarea unui articol din *legea de înalțare în armată* și s'a votat cu 43 glasuri din 46 exprimate. Tot la 23 s'a votat și legea pentru *adoptarea caratului metric*.

La 24 Fevruarie s'a discutat proiectul de lege prezentat de d-l ministru de războiu pentru *modificarea unor articole din legea pentru organizarea armatei*. După acest proiect, serviciul militar ține dela vârsta de 21 de ani până la 42 de ani împliniți din cari: 7 ani în activitate, 10 ani în rezervă și 4 în miliții. El s'a votat cu 50 voturi din 53 votanți.

La 25 Fevruarie vine la rând *legea teatrelor*, adoptată de Cameră. După desbaterile urmate în ședința aceasta și cea dela 26 Fevruarie, proiectul s'a votat cu 39 bile albe din 40 votanți.

La 27 d-l *Gr. Columbeanu*, desvoltă interpelarea sa, cerând să se institue o comisie pentru facerea legilor. Răspunde d-l *T. Stelian*, ministrul justiției.

CAMERA. — Înainte de a se începe discuția proiectului de lege *modificarea organizării Curții de Casație*, despre care am vorbit în No. trecut, Camera a ascultat desvoltarea interpelării d-lui *N. Iorga* cu privire la agitațiile evrești din ultimul timp. I-a răspuns d-l *Ion I. C. Brătianu*, ministru de interne.

Discuția legii Casației a urmat în ședințele dela 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25 și 26. Legea în total s'a votat în această din urmă zi, cu 69 voturi din 71 votanți. Opoziția s'a abținut.

La 27 se lucrează în secțiuni.

Pagina glumeață.

Măgarul înțelept.

Eram într'un stabiliment de băi din străinătate și, fiind vecin de masă cu un Englez, care se numea pe sine «explorator»... am auzit dela acesta multe povești despre fapte extraordinare.

Intr'o zi ne uitam la un măgaruș care pășteă iarbă în curtea hotelului., și firește veni vorba despre acest neam de animale... ba că sunt încăpățânați, ba că sunt proști... ba una, ba alta, cum spune omul când stă de vorbă ca să treacă vremea.

— «Eu am avut un exemplu de deșteptăciunea minunată a unui măgar, zise vecinul meu.

«De două ori mi a scăpat viața. Odată eram în Africa. Călare pe el, dogorit de arșița soarelui, căutam un loc la umbră sub un copac. Il găsi și descălecai, lăsându-l liber să se preumbe împrejur și eu mă așezai la odihnă.

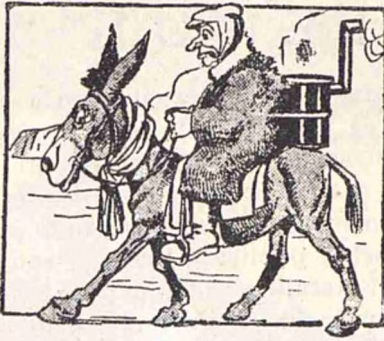
«Ce se întâmplă, Pe când dormeam, veni un tigru care căută un vânat bun și de sigur că ar fi fost mulțumit cu carnea mea, fiindcă se zice că tigrilor de câtăva vreme le place mai mult carnea de Albi decât cea de Negri.

«Măgarul meu însă s'a apucat și a scris pe o frunză de copac cuvintele «CARNE OTRĂVITĂ» și s'a așezat cu picioarele în sus făcând pe mortul.

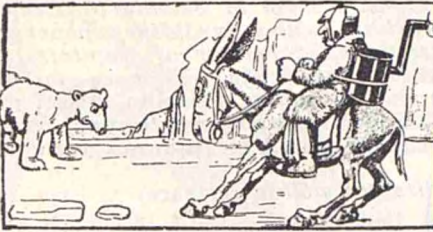
«Tigrul a venit, s'a oprit să citească anunțul și a plecat speriat, nevoind să se bolnăvească de vre-o intoxicație și să aibă nevoie de medic.

«Altă dată eram într'o expediție la polul nord. Din cauza frigului, fusesem nevoit să-mi fac o mică sobă, pe care o purtam totdeauna în spinare..

«Deodată văz înainte un urs alb... știi, urșii albi sunt foarte răi, când au pus ghiara pe tine, poți să te rogi cât vrei, că nu-l poți convinge. Și așa văz ursul și mă opresc pe loc de spaimă... adică, mai drept, măgarul se oprește fiindcă eram călare. Mă credeam pierdut... Când deodată, măgarul meu îmi da să înțeleg că trebuie să descalec. Il ascult și ce să văd? Sparge ghiata cu copita și-și vără capul în deshezătură...

«Frigul înghețâ apă în care își îmuiase urechile și acestea devin tari ca niște cuțite și deodată se repede la urs și-i înfige cuțitele... vreau să zic: urechile... în pânțec.

«Bietul urs căzu mort și mi se făcu milă de el».

Așa mi-a povestit vecinul meu de maasă dela stabilimentul de băi din străinătate și, dacă vrei, puteți să-l credeți... Eu însă, fiindcă el zicea că a încălecat pe măgar, am încălecat pe o șea... și v'am spus povestea așa.

Stan Pățitul.

„STEAU A”

Societatea «*Steaua*» are de scop a lucra pentru întinderea învățaturii în popor, prin tipărirea și răspândirea de scrieri și publicații morale, patriotice și de folos practic, și pentru împiedecarea, prin toate mijloacele legiuite, a răspândirii de scrieri și publicații imorale, sau cu tendințe contrarii statului și ideii naționale române.

Cotizația este de cel puțin doi lei pe an, iar pentru învățatori, preoți rurali și săteni, de cel puțin un leu pe an. Fiecare membru este îndatorat ca, în cel d'întăiu an după primirea sa, să facă a se primi în Societate cel puțin alți doi membri noi.

Cererile de înscriere, însoțite de cotizația pe un an, se pot adresa d-lui *Spiru C. Haret*, strada Verde, București.

Comitetul: *Președinte*, Ioan Kalindera, *Membri al Academiei Române.*—*Vice-președinte*, Sava Somănescu, mare proprietar, fost senator.—*Administrator și casier*, Spira C. Haret, *Ministru, profesor universitar.*—*Secretar*, Const. Banu, profesor secundar, fost inspector școlar.—*Membri:* Petre Gârboviceanu, *Administrator al Casei Sf-Biserici Autocefale Ortodoxe Române, profesor la Seminarul Central și director al Șc. Normale a Societății pentru învățatura poporului român;* I. Dimitrescu Procopie, senator, fost *Primar al Capitalei;* M. Vlădescu, fost *Ministru, profesor universitar;* Cristu S. Negoesu, fost *administrator al Casei Școalelor, profesor secundar;* Pompilu Eliade, profesor universitar.—*Cenzori*, Const. Allmăneșteanu, inginer de mine; *Preotul econom* Const. Ionescu, profesor secundar; Const. Alexandrescu, institutor.

Membri înscriși și cotizațiuni plătite (urmare).

C. N. Fedeleș (Tazlău), 2 lei; N. Bancea (Humulești), 2 lei; Gh. Tablau (Crăcâoani), 2 lei; V. Dedin (Tiburanii de sus), 2 lei; Ilie Roban (Ghisdăoani), 2 lei; Gh. Gh. Dobrea (Războeni Valea albă), 2 lei; Sandu Dănăilă (Socea-Cândești), 2 lei; Alexandru Crivtăz (Ruseni-Borlești), 2 lei; C. Ciupercă (Mastacani-Neamț), 2 lei; V. Butnariu (Cut), 2 lei; I. Călin (Dragomirești), 2 lei; C. Scutărescu (Buhuși), 2 lei; V. D. Gherasim (Slobozia), 2 lei; Gh. Ghrodescu (Grunăzești), 2 lei; N. Teodorescu (Urechesci), 2 lei; V. Bălțitescu (Bărgăoani-Vlădiceni), 2 lei; Gh. Livizan (Bodeștii-de-Sus), 2 lei; V. Grossu (Căciulești), 2 lei; O. Popescu (Tolicea Petricani), 2 lei; N. Iordăchescu (Timișiști), 2 lei; N. Constantinescu (M-reă Bistrița), 2 lei; C. Lefter (Ghigoești), 2 lei; Gh. Teofănescu (Gura Văei Căciulești), 2 lei; D. Diaconescu (Hangu-Râpciuni), 2 lei; Dimitrie Sachelarescu (Iași), 5 lei; C. H. Vartic (Iași) 2 lei; El. C. Vartic (Iași), 2 lei; El. Sachelarescu (Iași), 2 lei; Lot. Boerescu (Infermeria Frumoasă), 2 lei; Poper L. Martin (Iași), 2 lei; Manoliu C. Neulăi (Zvořiștea-Dorohoiu), 2 lei; Haimovici M. Riven (Iași), 2 lei; Horia Gr. Boiu (Iași), 2 lei; Econom Ion St. Popescu (Iași), 2 lei; Leni Alfons (Iași), 2 lei; Țăranu Ioan (Iași), 2 lei; Lilberstein Carol (Iași), 2 lei; Mendelsohn Vilhelm (Iași), 2 lei; Bergher Eduard (Iași), 2 lei; Granet Arnolt (Iași), 2 lei; Luisa Stoica (Iași), 2 lei; El. P. Cosmănescu (Iași), 2 lei; Gh. Dimaeș (Iași), 2 lei; M. Popescu (Iași), 2 lei; Elena V. Kostake (Iași), 2 lei; N. Manoilescu (Iași), 2 lei; Natalia Oiaga (Iași), 2 lei; Sofia Rosini (Iași), 2 lei; Lucreția Constantinescu (Târgușorul Copou, Iași), 2 lei; Ana Mancași (Iași), 2 lei; Sofia Scriban (Iași), 2 lei; Emilia Cazaban (Iași), 2 lei; I. V. Cucu (Iași), 2 lei.

Numărul membrilor înscriși în cursul anului 1909 este de 1.425, iar veniturile societății, tot în acest timp, sunt de 15.900 lei.

(Va urmă).